

OBSAH

Pavouci České republiky	2
<i>Steatoda nobilis</i> – černý pasažér přistižen v ČR	4
<i>Dolomedes</i>	5
Proč si myslím, že to je <i>Palliduphantes pillichii</i> (Kulczyński, 1915) (aneb hozená rukavice nebo ručník)	7
Nález snovačky kuželové <i>Achaeridion conigerum</i> (Simon, 1914) v Krušných horách	9
Poznámka k článku Snovačka půdní (<i>Steatoda triangulosa</i>) ve volné přírodě v ČR	11
Třesavka jižní (<i>Holocnemus plucheii</i>) – poznámky z předvánočního úklidu v Brně	12
Překvapivý nález	13
Pavouci (Araneae) bývalé písčiny v Komořanech v Praze	14
Žluté misky – méně obvyklá metoda odchytu pavouků	18
Hrabalky (Pompilidae) – specialisté na lov pavouků V: rod <i>Episyron</i>	20
Krátké ohlédnutí za zářijovou exkurzí na Radotínských skalách	23
Slovenská arachnologická konference ve Východné	25
117. Arachnologický seminář v Plzni	26
Česká bibliografie	27
Britská bibliografie – The Newsletter 145	30
Nové knihy	31
Pokyny pro autory	32

PAVOUKOVCI ČR

Pavouci České republiky

Spiders of the Czech Republic. *Iberina candida* (Simon, 1875) and *Philodromus buxi* Simon, 1884 represent new records for Czechia. Up to 31 December 2019, we included 875 spider species in the arachnofauna of the Czech Republic.

Novým druhem pro Českou republiku je *Philodromus buxi* Simon, 1884. Praha, 50.0543°N, 14.4160°E, 1.5.2019, 1 ♀, leg. T. Krejčí. Tento i další nálezy samic a samců pocházejí z výzkumu fauny členovců starých stromů na území hlavního města Prahy.

Sotva jsme odvolali výskyt *Iberina candida* (Simon, 1875) v Česku, neb údaj byl založen na mylné determinaci (RŮŽIČKA & DOLANSKÝ 2018), už Jan Dolanský našel tento druh při letošních

arachnologických exkurzích ČAS v okolí Prahy – Radotín (faunistický kvadrát 6052). *Iberina candida*, NPP Lochkovský profil, 49,9991°N, 14,3344°E, 26.5.2019, prosev mechu a stařiny na rozhraní lesa a lesostepní stráně, 2 ♀; PP Radotínské skály, 49.9945°N, 14.3463°E, 22.9.2019, prosev listů na lesostepní stráni, 2 ♂♂, 4 ♀♀, leg. J. Dolanský.

Novým druhem pro Českou republiku je *Philodromus buxi* Simon, 1884. Praha, 50.0543°N, 14.4160°E, 1.5.2019, 1 ♀, leg. T. Krejčí. Tento i další nálezy samic a samců pocházejí z výzkumu fauny členovců starých stromů na území hlavního města Prahy.

Naše arachnofauna tak čítá 875 domácích a zdomácnělých druhů pavouků.

RŮŽIČKA V. & DOLANSKÝ J. 2018: Pavouci České republiky. *Pavouk* **45**: 2–3.

Vlastimil Růžička, Jan Dolanský & Helena Rothová

Iberina candida z NPP Lochkovský profil (foto J. Dolanský)

Steatoda nobilis – černý pasažér přistižen v ČR

Na jednom z facebookových pavoučích fór mě 30.8. zaujal dotaz na určení snovačky, která byla vyfotografována jen několik kilometrů západně od Prahy (autorka fotografie si nepřála být uvedena a nehodlá o nález sdělovat bližší informace). Podle tvaru těla a kresby zadečku byl pavouk určen jako snovačka ostrovní (*Steatoda nobilis*). Snovačka ostrovní zřejmě pochází z Kanárských ostrovů a Madeiry (BAUER *et al.* 2019). Ještě v 19. století, čtyři roky od prvního popisu druhu THORELLEM (1875) na Madeiře, byla nalezena na Britských ostrovech, kam se pravděpodobně dostala s dovozem banánů (PICKARD-CAMBRIDGE 1879, 1908). Na jihu Anglie se vyskytuje dnes hojně synantropně, v těsném okolí křižáků rodu *Zygiella* (BAUER *et al.* 2019). Od roku 2011 jsou navíc pravidelně hlášeny nálezy ze sousedního Německa (BAUER *et al.* 2019).

Dle shrnutí v článku BAUERA *et al.* (l. c.) se druh dokázal dostat například i do Španělska, Francie, Itálie, Turecka, Maroka, Kalifornie nebo některých států Jižní Ameriky. Na základě komentáře tazatelky u českého nálezů předpokládám dovezení pavouka z Anglie či Francie.

Snovačku ostrovní na základě jedné fotografie, bez doloženého exempláře a konkrétního místa nálezů, navíc zjevně náhodně importovanou, zatím mezi české druhy nezařadíme. V příštích letech je ale jistě možné, že se nálezy tohoto druhu budou opakovat, a náš checklist tak bude o snovačku ostrovní rozšířen.

BAUER T., FELDMIEIER S., KREHENWINKEL H., WIECZORREK C., REISER N. & BREITLING R. 2019: *Steatoda nobilis*, a false widow on the rise: a synthesis of past and current distribution trends. *NeoBiota* **42**: 19–43.

PICKARD-CAMBRIDGE O. 1879: On some new and rare British spiders, with characters of a new genus. *Ann. Mag. Nat. Hist.* (5) **4**: 190–215.

PICKARD-CAMBRIDGE O. 1908: On some new and little known Araneidea. *Proc. Zool. Soc. Lond.* **77** (4, 1907): 817–829.

THORELL T. 1875: Descriptions of several European and North African spiders. *K. Svensk. Vetensk. Akad. Hand.* **13** (5): 1–203.

Kryštof Růčkl

Steatoda nobilis zasláná na facebookové fórum

Dolomedes

Pavel Chytra našel u Munic západně od Hluboké nad Vltavou, v močálovitých lesích s tůňkami v zaplavených těžebních jamách, lovčíka. Předpokládal jsem, že to bude *D. fimbriatus*. Přinesl mi velikou, krásnou samici, s výraznými světlými pruhy po stranách hlavohruďi a zadečku. A je to jasně *Dolomedes plantarius*.

U nás se vyskytují dva druhy tohoto rodu, *Dolomedes fimbriatus*, známější lovčík vodní, a *Dolomedes plantarius*, méně známý lovčík mokřadní. Druhý byl někdy považován za pouhou barevnou formu prvního. Revize (RENNER 1987) v tom udělala jasno, jsou to dva druhy.

K jednoduchému přiřazení ke druhu podle zbarvení lákají charakteristiky v určovacích klíčích. MILLER (1971):

- a Hlavohruď po obou stranách s výraznou bílou nebo žlutou páskou *D. fimbriatus*
- Hlavohruď zpravidla bez postranních pásek *D. plantarius*

Zkratkovitě: má po stranách hlavohruďi světlé pásy, je to *D. fimbriatus*, nemá je, je to *D. plantarius*. Ale tak tomu není. V našem atlasu pavouků (KÜRKA *et al.* 2015) se dokonce uvádí:

D. fimbriatus: Až na výjimky po bocích hlavohruďi a zadečku kontrastní bělavé až žlutavé pruhy.

D. plantarius: Nemá, až na výjimky, na bocích těla světlé pruhy.

Jediné, co z toho lze vyvodit, je, že zbarvení těla nemůže být použito coby determinační znak! To znamená, že nelze determinovat nedospělé jedince (DUFFEY 1995). Ani nelze determinovat jedince pouze podle pozorování či fotografie. Údaje, které nejsou založeny na determinaci dospělců podle genitálií někým, kdo s tím má praxi, nelze brát za bernou minci a měly by být z databázi smazány.

Nálezů *Dolomedes plantarius* je nemnoho*, jsou hlášeny pouze ze sedmi kvadrátů síťového mapování, ty lze všechny prověřit. Nálezy na Dokesku (faunistické kvadráty 5354 a 5454), na Třeboňsku (6954 a 6955) (RŮŽIČKA & HOLEC 1998) a u Břeclavi (7267) (ŠICH *et al.* 2018) jsou založeny na určení dospělců. U nálezů od Zlaté Koruny (7152) to sice v databázi uvedeno není, ale lze to pracně dohledat (KREJČÍ *et al.* 2016).

K nálezů na Šumavě u Světlíku, v nadmořské výšce 750 m, převzatém z AOPK, jsem žádné bližší údaje nenašel!

Další nálezy zatím v mapách rozšíření zahrnuté nejsou, byť v pěkném přehledovém článku o výskytu lovčíka mokřadního v Podýjí (MACHAČ *et al.* 2018) jich je uvedeno deset. Tři údaje však budí rozpaky.

Nález č. 1. Božice, 1 ♀, observ. J. Sychra (KREJČÍ *et al.* 2016). Jenže v citovaném zdrojovém článku je u fotografie jasně uvedeno *Dolomedes cf. plantarius*. Nález č. 2. Lanžhot, 1 sad ♀. Ani fotografii, ani nedospělce nelze jednoznačně určit. Sami autoři uvádějí v chronologickém výčtu u nálezů č. 3: „jedná se o první doložený údaj z Moravy.“ Předchozí „nedoložené“ údaje tedy rozhodně neměly být uvedeny. Nález č. 7. Lanžhot. 1 juv. Jenže nedospělce určit nelze!

Obecně: Nekritické přebírání neověřených údajů do naší nálezové databáze je scestné, nevědecké.

Konkrétně: Lovčíci, ikonické druhy evropské ochrany přírody, by si naši pozornost určitě zasloužili.

DUFFEY E. 1995: The distribution, status and habitats of *Dolomedes fimbriatus* (Clerck) and *D. plantarius* (Clerck) in Europe. In RŮŽIČKA V. (ed.), *Proceedings of the 15th European Colloquium of Arachnology*. Institute of Entomology, České Budějovice, pp. 35–53.

KREJČÍ T., ŘEZÁČ M., ROUŠAR A., DOLANSKÝ J., DOLEJŠ P., MACHAČ O. & HORSÁK M. 2016: Významné nálezy pavouků z ČR II. *Pavouk* **41**: 13–16.

KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.

MACHAČ O., MAČÁT Z., JELÍNEK A. & REITER A. 2018: Lovčík mokřadní *Dolomedes plantarius* (Clerck, 1757) (Araneae: Pisauridae) v povodí řeky Dyje. *Thayensia* **15**: 95–102.

MILLER F. 1971: Řád Pavouci – Araneida. In DANIEL M. & ČERNÝ V. (eds), *Klíč zvířeny ČSSR IV*. ČSAV, Praha, pp. 51–306.

RENNER F. 1987: Revision der europäischen *Dolomedes*-Arten (Araneida: Pisauridae). *Stuttgarter Beitr. Naturk., Ser. A* **406**: 1–15.

RŮŽIČKA V. & HOLEC M. 1998: New records of spiders from pond littorals in the Czech Republic. *Arachnol. Mitt.* **16**: 1–7.

ŠICH R., MACHAČ O., DOLANSKÝ J., KREJČÍ T. & BRYJA V. 2018: Významné nálezy pavouků z ČR IV. *Pavouk* **44**: 11–13.

* <https://www.arachnology.cz/druh/dolomedes-plantarius-217.html>

Vlastimil Růžička

Proč si myslím, že to je *Palliduphantes pillichii* (Kulczyński, 1915) (aneb hozená rukavice nebo ručník)

Asi před dvěma měsíci jsem dostal od Pavla Krásenského samičku plachetnatky, kterou našel 15.4.2017 na lokalitě Pouzdřany (jižní Morava). Po prohlédnutí bylo celkem jasné, že se jedná o zástupce rodu *Palliduphantes*. A z těch čtyř druhů, co se u nás vyskytují, to je *Palliduphantes insignis* (O. Pickard-Cambridge, 1913). A hotovo. Ale při získávání informací ze středoevropského klíče pavouků jsem zjistil, že samičky jsou téměř k nerozeznání od druhu *Palliduphantes pillichii*, a začalo to. Hodiny vyhledávání a porovnávání. Co kdyby. U samečka je to patrně jednodušší, znaky na lamele a paracymbiu jsou celkem vypovídající a *P. insignis* a *P. pillichii* odliší. Proto asi platí podle WSC, že se jedná o dva samostatné druhy. V naší nálezové databázi není *P. pillichii* uveden, jelikož BUCHAR & RŮŽIČKA (2002) přijali synonymii s *P. insignis*, protože rozdíl mezi těmito dvěma druhy nebo formami nejsou dosud přesně popsány. U dalších autorů je to obdobné, nicméně tyto druhy odlišují. Přesto v rozšíření druhu podle evropského klíče je *P. pillichii* uveden i pro ČR. Pravděpodobně podle nálezu F. Millera u Soběslavi. *Palliduphantes insignis* se vyskytuje v Evropě, *P. pillichii* je rozšířen ve střední až jihovýchodní a východní Evropě.

Vyhledal jsem všechny dostupné obrázky, které nabízí internet*, a porovnal epigynu obou druhů se zaměřením na znaky uvedené na obr. 1. **Ventrální část epigyny** (obr. 1) se v podstatě shoduje s *P. insignis*. **Laterální pohled na epigynu** (obr. 1) je nejdůležitější znak, u všech prohlížených obrázků je tento tvar typický pro *P. pillichii*. Tvar a struktura u *P. insignis* jsou odlišné. Při **dorzálním (aborálním) pohledu na epigynu** (obr. 2) jednotlivé části (viz vysvětlivky) převážně odpovídají struktuře epigyny *Palliduphantes pillichii*.

Proto předpokládám, že zjištěné znaky u prohlížené samičky odpovídají druhu *Palliduphantes pillichii*. V nálezové databázi ČASu je zapsáno 13 ♂♂ a 16 ♀♀ druhu *Palliduphantes insignis*. Poněvadž znaky na pedipalpech jsou směrodatné, bylo by vhodné získat pro správné určení druhu nějakého samečka ze stejné lokality.

*<https://arachno.piwigo.com/>

*<https://araneae.nmbe.ch/>

*<https://wiki.arages.de/>

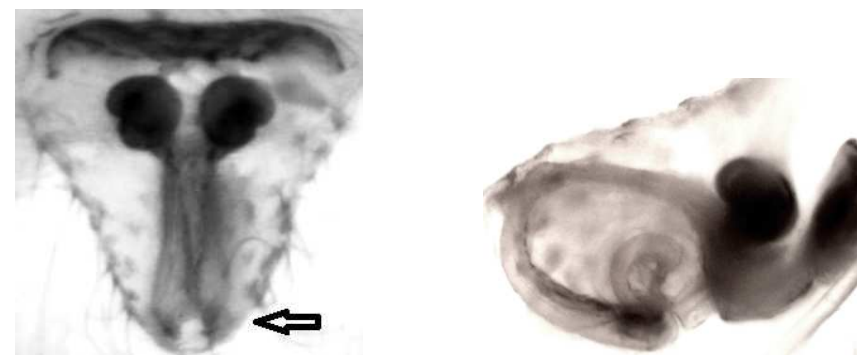
*<https://wsc.nmbe.ch/>

*<https://www.arachnology.cz/>

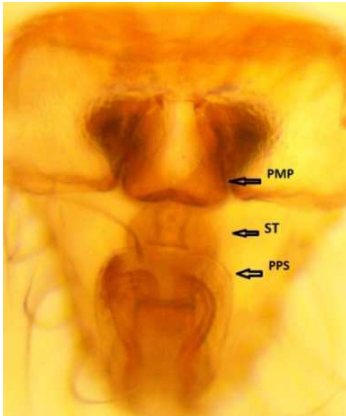
BUCHAR & RŮŽIČKA 2002: *Catalogue of Spiders of the Czech Republic*. Peres, Praha, 351 pp.

SAARISTO M. I. & TANASEVITCH A. V. 2001: Reclassification of the *pallidus*-, *insignis*- and *spelaeorum*-groups of *Leptyphantes* Menge, 1866 (*sensu lato*) (Arachnida: Araneae: Linyphiidae: Micronetinae). *Reichenbachia* **34**: 5–17.

Antonín Roušar

Obr. 1: Epigyna samice z Pouzdřan – ventrální pohled (vlevo) laterální pohled (vpravo) (foto A. Roušar)

Obr. 2: Epigyna samice z Pouzdřan – dorzální (aborální) pohled (foto A. Roušar); PMP – posterior median plate, ST – stretcher, PPS – proximal part of scapus (terminologie podle SAARISTA & TANASEVITCHE 2001)

FAUNISTIKA

Nález snovačky kuželové *Achaeridion conigerum* (Simon, 1914) v Krušných horách

V nálezové databázi České arachnologické společnosti je uvedena pouze jedna lokalita: rybník Břehyně – Doksy; 7.10.1993, 1 ♂ a J juv.; leg. et det. A. Kůrka. 25.10.2019 jsem při sklepávání ze smrků (obr. 1) získal jednu subadultní samičku (obr. 2) na lokalitě Hora Sv. Šebestiána. Jedná se o rašeliniště v nadmořské výšce 840 m, kterým protéká řeka Chomutovka. I když jsem tuto lokalitu já i další arachnologové navštívili již mnohokrát a přestože zde byly nainstalovány i zemní pasti, tak teprve po mnoha letech byla tato snovačka nalezena. Po 26 letech se tak jedná o další lokalitu této velmi vzácné snovačky v ČR. Ale při hledání informací on-line se objevila diplomová práce V. ŠIMONA (2010), ve které se mimo jiné uvádí: „Význačným nálezem je ex. snovačky kuželové (*Achaeridion conigerum* Simon), zachycený v korunové fauně modřínu (16.6.2006). Podle BUCHARA a RŮŽIČKY (2002) je to druhý záznam o záchytu druhu z ČR. První nález se uskutečnil 7.10.1993 v lokalitě Doksy – Břehyně.“ ŠIMON (2010) ji nalezl na lokalitě Sněžník v Děčínské vrchovině. Takže chronologie známých nálezů: 1993, 2006, 2019. Celkem byly odchyceny čtyři exempláře!

ŠIMON V. 2010: *Korunová fauna v porostech náhradních dřevin v imisním území*. MSc. thesis, Mendelova univerzita v Brně, 60 + 27 pp.

Antonín Roušar

Obr. 1: Lokalita nálezu *Achaeridion conigerum* (foto A. Roušar)

Obr. 2: *Achaeridion conigerum*, subadultní samice (foto A. Roušar)

Poznámka k článku Snovačka půdní (*Steatoda triangulosa*) ve volné přírodě v ČR

Citace z dopisu:

Vážený pane Roušare, včera, 6.8.2019 jsem na lokalitě revitalizovaného lomu (bohužel nyní spíše veřejného koupaliště, ale to nechme stranou) Janičův vrch v Mikulově pozoroval pavouka. Nespecializuji se na ně, ale zaujala mě jeho kresba. Dnes jsem jej určil jako samce snovačky půdní. Našel jsem Váš článek o výskytu tohoto druhu mimo lidská sídla, tak mě napadlo, že by Vás nález mohl zajímat. Pavouk přelézal větší balvany na okraji mělkých jezírek v lomu, cca 150 m vzdušnou čarou od nejbližšího stavení. Přidávám fotografii (obr. 1). Určil jsem správně? S pozdravem a přáním pěkného dne, Jiří Szekeres.

Pravděpodobně se jedná o další nález této snovačky ve volné přírodě a opět to je xerothermní biotop. Místo nálezů je součástí PP Lom Janičův vrch s nadmořskou výškou asi 260 m. 48.8108°N, 16.6572°E. Náleží do kvadrátu 7165.

Antonín Roušar

Obr. 1: *Steatoda triangulosa* z Janičova vrchu u Mikulova a lokalita PP Lom Janičův vrch, místo nálezů (foto J. Szekeres)

Třesavka jižní (*Holocnemus pluchei*) – poznámky z předvánočního úklidu v Brně

V několika posledních letech se v české arachnofauně zabydlela třesavka jižní (*Holocnemus pluchei*). K dnešnímu dni je v naší databázi uvedeno pět nálezů ze synantropních stanovišť – jednak z pozorování v brněnském Bauhausu (ŠICH 2014), pražského hlavního nádraží (DOLEJŠ & KORÁBEK 2017) a dalších míst. Není však jasné, zdali jde o expanzivní druh, který se šíří na úkor místní arachnofauny, nebo jde u tohoto druhu pouze o rozšiřování areálu z jižní Evropy, kde je *Holocnemus* původní.

Příspěvkem do této diskuse může být pozorování z letošního předvánočního úklidu v našem rodinném domě v brněnské části Ivanovice. Co se týče třesavek, byla u nás situace po dlouhá léta daná a neměnná – ve venkovních kůlnách a přístěncích byla ke spatření třesavka sekáčovitá (*Pholcus opilionoides*) a naopak doma ve vytápěných prostorách dominovala třesavka velká (*Pholcus phalangoides*). Jak známo, třesavka velká je kosmopolitní druh, který je schopen obsadit interiéry budov, a obecně je považován za druh, který je uvnitř budov schopen dominovat a vytlačit původní obyvatele z řad pavouků. O to větší bylo mé překvapení, že při letošním vymetání pavučin, které jsem využil ke vzorkování, nebyla třesavka velká druhem, který dominoval – tím byla třesavka jižní. *Holocnemus* zdá se vytvořit u nás doma stabilní populaci – dospělí samci, samice i mláďata byli početnější než *P. phalangoides* zhruba v poměru 3:1. Jak se k nám domů třesavka jižní dostala, není zřejmé – i když je pravděpodobné, že cesta ze supermarketu je ta nejpravděpodobnější. Poprvé jsem jednoho jedince našel loni na půdě a měl jsem za to, že jde o jeden kus zavlečený se zbožím z obchodu. Letošní nálezy však ukazují, že třesavka jižní je schopna opanovat interiéry budov i v přímé konkurenci s třesavkou velkou. Tato pozorování naznačují, že je možné ji vnímat jako expanzivní druh – šířený zejména se zbožím a rostlinami z velkých obchodních řetězců a schopným si vydobýt své místo i v přímém souboji s třesavkou velkou.

Je proto určitě žádoucí věnovat výzkumu synantropní arachnofauny systematictější pozornost. Sám jsem s kolegou V. Hulou tento výzkum v roce 2002–2004 s přispěním široké veřejnosti započal, ale výsledky jsme bohužel nikdy nepublikovali. Bylo by skvělé na tuto naši práci navázat a popsat, jak se pavouci v domech a na domech v jednotlivých koutech republiky za posledních 15 let proměnili.

DOLEJŠ P. & KORÁBEK O. 2017: Pavouci v hledáčku šotoušů – *Holocnemus pluchei* na „hlaváku“. *Pavouk* **43**: 8–10.

ŠICH R. 2014: *Holocnemus pluchei* (Scopoli, 1763) a *Uloborus plumipes* (Lucas, 1846) v Brně. *Pavouk* **36**: 11–12.

Vítězslav Bryja

Překvapivý nález

Slíďák písečný (*Arctosa perita*) patří k silně ohroženým druhům pavouků (ŘEZÁČ *et al.* 2015). Jeho výskyt je vázán na váté písky Polabí a jižní Moravy a také pískovny Třeboňska (KŮRKA *et al.* 2015). Nález tohoto slíďáka východně od Nových Hradů byl tak trochu překvapením. A to hned z několika důvodů. Opuštěná pískovna u Nakolic má, na rozdíl od těch třeboňských, jen malou rozlohu a výška 500 m. n. m také není standardní. Navíc dospělý samec byl aktivní ještě na konci měsíce října, tedy v době, kdy už tyto pavouci zimují ve svých norách. Přestože na lokalitě od roku 2016 probíhá intenzivní průzkum blanokřídých, nebyl výskyt dalších pavouků zaznamenán. Zřejmě se jedná o ojedinělý nález z přežívající původní populace.

KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.

ŘEZÁČ M., KŮRKA A., RŮŽIČKA V. & HENEGER P. 2015: Red List of Czech spiders: 3rd edition, adjusted according to evidence-based national conservation priorities. *Biologia* **70** (5): 645–666.

Jan Erhart

Arctosa perita z Nakolické pískovny (foto J. Erhart)

Pavouci (Araneae) bývalé pískovny v Komořanech v Praze

Území bývalé Komořanské pískovny se rozkládá na jihu Prahy v katastrálním území Komořany v západní části Šabatky na pravém břehu Vltavy, vyznačené na obr. 1 bílou čarou. Severní hranicí je Radotínský most, východní Komořanská ulice. Mapované území se skládá ze dvou oddělených částí – severní (část parcely č. 753/1) a jižní (parcely č. 745/4), oddělené lesem a zahrádkářskou kolonií. Jedná se o xerothermní louky s občasným stepním charakterem v raném stadiu sukcese. Lokalita byla sledována v rámci průzkumu pro MHMP.

Dne 25.4.2019 jsem nainstalovala na území 10 zemních pastí. Osm na severní část a zbývající dvě na část jižní (obr. 2). Každá padací past se skládala ze dvou kelímků od jogurtu o objemu 500 ml a průměru hrdla 8,5 cm. Kelímky byly zasunuty v sobě. Vnitřní kelímek byl opatřen po obvodu otvory pro odtok srážkové vody (otvory byly umístěny nad hladinou konzervačního roztoku, kterým byl 50% propylenglykol) a druhý měl otvor vespod (RŮŽIČKA 1982). Kelímky byly zakopány po okraj v zemi. Pasti byly vybírány každý měsíc po dobu nejvyšší aktivity pavouků, a to 28.5.2019, 21.6.2019 a 21.7.2019. Mezi 25.4. a 28.5.2019 bylo šest z deseti pastí zničeno zvěří (při prvním sběru byly vyměněny za nové), další měsíce nebyla poškozená jediná past. Materiál z pastí byl přelit přes síto, vybrán a uložen do 75% etanolu a determinován dle NENTWIGA *et al.* (2019). Správnost determinace druhu *Thyreosthenius bivatus* byla ověřena RNDr. Milanem Řezáčem, Ph. D. a druhu *Sibianor tantulus* Ing. Vladimírem Hulou, Ph. D.

Do pastí napadalo dohromady 189 pavouků reprezentujících 47 druhů ze 14 čeledí. Z toho pět druhů je zařazeno do kategorie téměř ohrožený. Kategorie ohrožený a silně ohrožený má každá po jednom druhu (Řezáč *et al.* 2015). V tab. 1 je podán přehled všech druhů chycených do pastí. Dle červeného seznamu (Řezáč *et al.* 2015) spadá jeden druh do kategorie silně ohrožený – skákavka skrovná (*Sibianor tantulus*), další do kategorie ohrožený, a to pavučinka dvouhlavá (*Thyreosthenius bivatus*), vázaná na mraveniště mravenců rodu *Formica*. Do kategorie téměř ohrožených pavouků se řadí dalších sedm druhů, které jsou vázány na stepní biotopy – běžník stepní (*Ozyptila clavata*), běžník prostý (*Ozyptila simplex*), skákavka drápkatá (*Talavera aperta*), skálovka dvoubarvá (*Zelotes electus*) a mikárie třpytná (*Micaria fulgens*). Nejvíce ochránářsky zajímavých druhů se nacházelo na západně a jižně orientovaných svazích okolo pastí č. 1, 2, 3, 8, 6, 5 a 7. Největší abundance byla obecně v jižní části (pasti č. 9 a 10) a okolo pastí č. 6 a 7 v severní části (obě pasti byly na jižně orientovaném svahu).

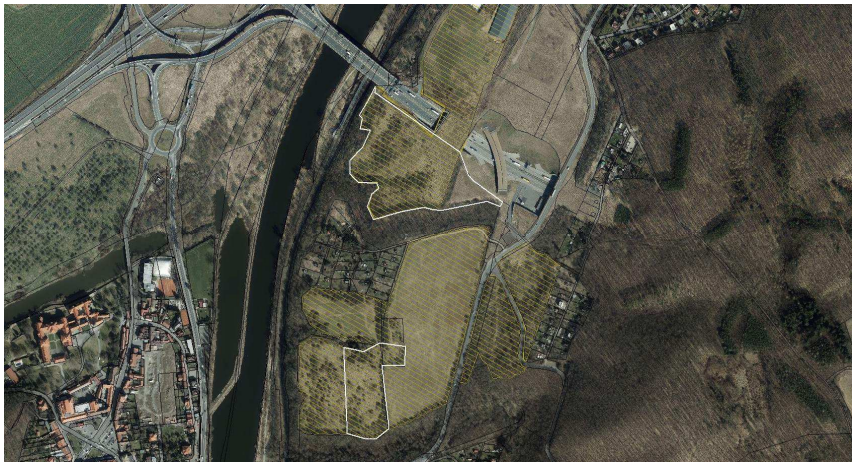
KŮRKA A., ŘEZÁČ M., DOLANSKÝ J. & MACEK R. 2014: *Atlas pavouků České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.

NENTWIG W., BLICK T., GLOOR D., HÄNGGI A. & KROPF C. 2019: araneae – Spiders of Europe. www.araneae.unibe.ch (2.7.2019).

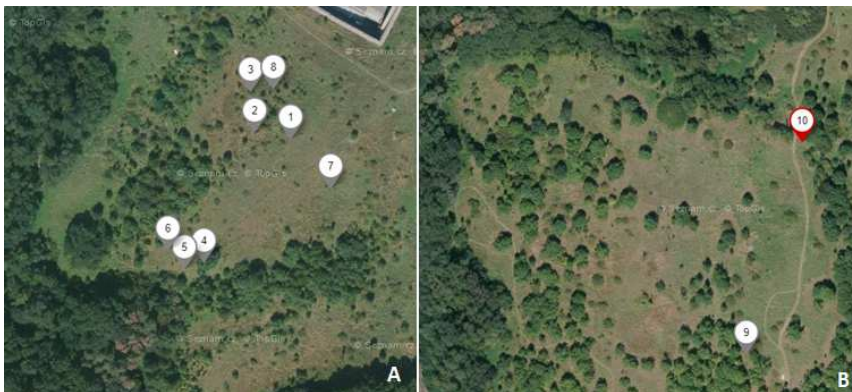
RŮŽIČKA V. 1982: Modifications to improve the efficiency of pitfall traps. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **34**: 2–4.

ŘEZÁČ M., KÚRKA A., RŮŽIČKA V. & HENEGER P. 2015: Red List of Czech spiders: 3rd edition, adjusted according to evidence-based national conservation priorities. *Biologia* 70 (5): 645–666.

Helena Rothová

Obr. 1: Vyznačení mapovaných území

Obr. 2: Rozmístění pastí na lokalitě, A – severní část, B – jižní část.

Tab. 1: Přehled druhů pavouků ze zemních pastí na území bývalé pískovny v Komořanech. Použité zkratky: ♂ – samec, ♀ – samice, j – mládě, ČS – Kategorie v červeném seznamu dle ŘEZÁČE *et al.* (2015): SO – silně ohrožený, O – ohrožený, TO – téměř ohrožený.

Čeleď / druh	ČS	Číslo pasti									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Araneidae											
<i>Mangora acalypha</i>								1 ♂			
Clubionidae											
<i>Clubiona neglecta</i>										1 ♀	
DICTYNIIDAE											
<i>Argenna subnigra</i>	1 ♂										
<i>Nigma flavescens</i>					1 ♂						
DYSDERIDAE											
<i>Dysdera erythrina</i>					1 ♂						
<i>Harpactea rubicunda</i>					1 ♂						
GNAPHOSIDAE											
<i>Drassodes lapidosus</i>	1 ♂		1 ♀	1 ♂		1 ♀	1 ♂	1 ♂, 1 ♀			
<i>Drassodes pubescens</i>					1 ♀						
<i>Drassodes sp.</i>					1 j		1 j			1 j	
<i>Drassyllus praeficus</i>				1 ♂, 1 ♀	1 ♂					4 ♂♂, 1 ♀	2 ♂♂, 1 ♀
<i>Drassyllus pusillus</i>							1 ♀			1 ♂, 1 ♀	
<i>Haplodrassus signifer</i>		2 ♀♀		1 ♂		1 ♂	2 ♀♀	1 ♀	1 ♂, 1 ♀	4 ♂♂	
<i>Micaria fulgens</i>	TO		1 ♂					1 ♂			
<i>Trachyzelotes pedestris</i>		1 ♂			1 ♂, 1 ♀	1 ♂, 1 ♀	1 ♂, 1 ♀				1 ♂
<i>Zelotes electus</i>	TO		1 ♀		2 ♀♀			2 ♂♂		1 ♂	1 ♂
<i>Zelotes latreillei</i>					1 ♀			1 ♀			1 ♀
<i>Zelotes petrensis</i>					2 ♀♀						
CHEIRACANTHIIDAE											
<i>Cheiracanthium sp.</i>								2 jj			
LINYPHIIDAE											
<i>Agyneta rurestris</i>					1 ♂						
<i>Ceratinella brevipes</i>							1 ♂				
<i>Micrargus subaequalis</i>								1 ♂			
<i>Stemonyphantes lineatus</i>								1 j			
<i>Thyreosthenius biovatus</i>	O						1 ♀				
LYCOSIDAE											
<i>Alopecosa cuneata</i>					1 ♂			1 ♀			
<i>Alopecosa pulverulenta</i>	1 ♂		1 ♂, 1 ♀	1 j	2 ♂♂					1 ♂	1 ♂
<i>Aulonia albimana</i>				2 ♂♂	4 ♂♂	2 ♂♂, 1 ♀				1 ♂	
<i>Pardosa hortensis</i>					1 ♂		1 ♀				1 ♂
<i>Pardosa lugubris agg.</i>			2 ♂	1 ♀	3 ♂♂, 1 ♀					1 ♀	3 ♂♂

Tab. 1: Přehled druhů pavouků ze zemních pastí na území bývalé pískovny v Komořanech. Použité zkratky: ♂ – samec, ♀ – samice, j – mládě, ČS – Kategorie v červeném seznamu dle ŘEZÁČE *et al.* (2015): SO – silně ohrožený, O – ohrožený, TO – téměř ohrožený. (pokračování)

Čeď / druh	ČS	Číslo pastí									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Trachosa ruricola</i>			1 ♀			2 ♀♀					1 ♂
<i>Xerolycosa miniata</i>		1 ♂			1 ♂			1 ♂			1 ♂
PHILODROMIDAE											
<i>Tibellus oblongus</i>								1 ♂		1 ♂	
PISAURIDAE											
<i>Pisaura mirabilis</i>		1 ♂							1 ♀	1 ♂	1 ♂, 1 j
SALTICIDAE											
<i>Euophrys frontalis</i>		2 ♂♂	1 ♂			1 ♂			1 ♂		1 ♂
<i>Evarcha falcata</i>				2 ♂♂		1 ♂					
<i>Heliophanus cupreus</i>						1 ♂					
<i>Phlegra fasciata</i>		3 ♂♂	1 ♂	1 ♂	1 ♂		1 ♂				1 ♂
<i>Sibianor tantulus</i>		SO	1 ♂								
<i>Talavera aperta</i>		TO	1 j	1 ♂	1 ♂, 1 j						
THERIDIIDAE											
<i>Asagena phalerata</i>					1 ♂			1 ♂			1 ♂
<i>Enoplognatha thoracica</i>				1 ♂							
<i>Robertus sp.</i>											1 j
THOMISIDAE											
<i>Ozyptila claveata</i>		TO			1 ♂	1 ♂		2 ♂♂			
<i>Ozyptila simplex</i>		TO		1 ♂	1 ♂	1 ♂					
<i>Ozyptila sp.</i>											1 j
<i>Xysticus acerbus</i>											1 ♂
<i>Xysticus bifasciatus</i>											1 ♂
<i>Xysticus cristatus</i>		1 ♂						1 ♂		1 ♀	
<i>Xysticus sp.</i>											1 j
ZODARIDAE											
<i>Zodarion germanicum</i>			1 ♂	2 ♂			1 ♂	1 ♂			
<i>Zodarion rubidum</i>		4 ♂♂, 1 ♀		2 ♂♂	4 ♂♂, 2 ♀♀, 1 j	2 ♂♂	2 ♂♂	1 ♂		1 ♀	1 ♂

Žluté misky – méně obvyklá metoda odchyty pavouků

Yellow pan traps – uncommon spider sampling method. *Yellow pan traps, a sampling method commonly used in entomology, turned out to be of use for sampling of spiders as well. They are especially affective for collecting the herb-layer-dwelling spiders, including rare Cheiracanthium species.*

Jednou z neefektivnějších metod odchyty pavouků jsou zemní pasti. Některé druhy do nich však padají jen vzácně. Takovým příkladem jsou pavouci pohybující se na bylinné vegetaci a v keřovém patru. Tyto druhy obvykle sbíráme smýkáním a sklepáváním, ale mohou být též odchyceny pomocí žlutých misek (zvaných též Möerickeho pasti). Ačkoliv žluté misky slouží především k lákání florikolního hmyzu na barevný terč, kterýžto efekt se u pavouků patrně neprojevuje, množství pavoučích exemplářů v nich není nijak malý. Určité srovnání účinnosti odchyty pavouků do žlutých misek a zemních pastí poskytuje porovnání vzorků pavouků z PR Střemošická stráň z roku 1997, kde byl prováděn dipterologický a arachnologický průzkum (MOCEK 1998; DOLANSKÝ 2003). V zemních pastech bylo pavouků zachyceno 55 druhů, ve žlutých miskách 30 druhů.

V rámci hymenopterologického průzkumu byl v roce 2007 do žluté misky odchycen samec *Cheiracanthium campestre* na lesostepi v PR Čepičná nedaleko Sušice. Další nález, na stejné lokalitě a v témže roce, byl samec *Cheiracanthium oncognathum*. Samec, také druhu *C. oncognathum* (obr. 1), spadl do misky v letošním roce na okraji xerothermního lesa u obce Třísov na Českokrumlovsku (obr. 2). Tři samice *Cheiracanthium effossum* byly ve vzorku ze žlutých misek (B. Mocek leg.) exponovaných na jaře 2002 v PR Bář na Nymbursku. Především v případě *C. oncognathum* a *C. effossum* se jedná o druhy, které se na lokalitách nedaří efektivně zaznamenat běžnými metodami.

Materiál pavouků odchycených do žlutých misek může být tedy významným doplňkem faunistického průzkumu zkoumaných lokalit.

MOCEK B. 1998: Druhy čeledi Phoridae (Diptera) přírodní rezervace Střemošická stráň na Chrudimsku. *Acta Mus. Reginaehradecensis s. A* **26**: 79–89.

DOLANSKÝ J. 2003: Arachnofauna písčin a bílých stráň východních Čech. *Vč. sb. příř. – Práce a studie* 10 [2002]: 285–310.

Obr. 1: Samec *Cheiracanthium oncognathum* (foto J. Erhart)

Obr. 2: Lokalita *Ch. oncognathum* – PR Třísov (foto J. Erhart)

Hrabalky (Pompilidae) – specialisté na lov pavouků V: rod *Episyron*

Skupina středně velkých hrabalek, nápadných párovými skvrnami na zadečku. Loví výhradně pavouky čeledi Araneidae, které napadají přímo v jejich sítích. Při snaze křížáka uniknout jej samice hrabalky pronásleduje a ochromí žihadlem. Paralyzace má dlouhodobý účinek.

Hrabalky rodu *Episyron* preferují lokality s písčítým podkladem: duny, říční náplavy, pískovny. Pro snadnější hrabání nor jsou vybaveny hrabacími ostny na předních končetinách. V hnízdech často parazitují hrabalky rodu *Evagetes* (BOGUSCH *et al.* 2009).

Hrabalka páskovaná (*Episyron rufipes*) má tělo černé, samice se 2–3 páry bílých skvrn a červeně zbarvené končetiny (obr. 1–3). Je jednou z mála hrabalek schopných transportovat kořist letem. Hraje i více nor, než vybere nejvhodnější pro hnízdění. Je aktivní i za soumraku, kdy ustává aktivita samců a predátorů, kteří mohou případně ukořistit uloveného pavouka (svižníci apod.). Častá je však i kleptobióza (snaha samic vzájemně se oloupit o kořist). Bioindikačně významný druh.

Hrabalka perličková (*Episyron arrogans*). Samice má čtyři páry bílých skvrn (obr. 4). Xerotermofilní druh s výskytem na písčínách Polabí a Bzence. Kriticky ohrožený druh (BOGUSCH & STRAKA 2017).

Hrabalka běloskvrnná (*Episyron albonotatum*). Samice má kromě párových skvrn bílý lem na předozádi (obr. 5). Na rozdíl od předchozích druhů se vyskytuje na stepích a lesostepích s písčítým nebo sprašovým podkladem (MACEK *et al.* 2010).

BOGUSCH P. & STRAKA J. 2017: Vespoidea (vosy). In HEJDA R., FARKAČ J. & CHOBOT K. (eds), Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. *Příroda* **36**: 270–276.

BOGUSCH P., STRAKA J. & KMENT P. (eds) 2007: Komentovaný seznam žahadlových blanokřídlých (Hymenoptera: Aculeata) České republiky a Slovenska. *Acta Entomol. Mus. Natl Pragae Suppl.* **11**: 1–300.

MACEK J., STRAKA J., BOGUSCH P., DVOŘÁK L., BEZDĚČKA P. & TYRNER P. 2010: *Blanokřídlí České republiky I.* Academia, Praha, 524 pp.

Jan Erhart

Obr. 1: *Episyron rufipes*, samice při hrabání nory (foto J. Erhart)

Obr. 2: Samice hrabalky *Episyron rufipes* je schopná transportovat mnohem větší kořist (*Larinioides cornutus*) (foto J. Erhart)

Obr. 3: *Episyron rufipes*, samice příležitostně sají hemolymfu z kořisti (foto J. Erhart)

Obr. 4: Dospělci (samec *Episyron arrogans*) rádi sají nektar na květech (foto J. Erhart)

Obr. 5: *Episyron albonotatum*, samice transportující kořist (foto J. Erhart)

Proč dostaly hrabalky české jméno „hrabalky“, se můžete podívat třeba na tomto videu:

https://www.youtube.com/watch?v=OCiWVg9_W7I

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Krátké ohlédnutí za zářijovou exkurzí na Radotínských skalách

Seriál exkurzí po pražských významných arachnologických lokalitách byl zakončen v neděli 22. září na přírodní památce Radotínské skály. Ve slunném počasí se tam sešel s ohledem na podzimní období celkem slušný počet devíti pražských i mimopražských arachnologů. Po náročném vydrápání se na skálu nejprve některé členy zaujaly četné úlomky zkamenělin trilobitů nebo červenými křídly nápadná saranče vlašská (*Calliptamus italicus*). Poté se již naplno začalo sbírat pavouky. Podobně jako v květnu na blízkém Lochkovském profilu se i tentokrát povedlo ulovit vzácnou příčnatku *Iberina candida* (tedy 2. nález v ČR! – viz RÜCKL & MACHAČ 2019; RŮŽIČKA 2019). Z dalších vzácnějších druhů nalezených na této lokalitě zmiňme

například brabenčíka *Phrurolithus minimus*, běžníka *Ozyptila clavata* či mravčíka *Zodarion italicum*. Výprava byla zakončena obědem v radotínské restauraci Sokolovna, kde se mimo jiné debatovalo o chystané brožuře o ohrožených pavoucích Prahy. Pražské exkurze v roce 2019 hodnotím jako povedený projekt a těším se na další arachnologická setkání na zajímavých místech v roce příštím.

RÜCKL K. & MACHAČ O. 2019: Arachnologické exkurze Praha – květen a červen 2019. *Pavouk* 46: 13–14.

RŮŽIČKA V. 2019: Pavouci České republiky. *Pavouk* 47: 2–3.

Kryštof Rückl

Obr.: Účastníci podzemní arachnologické exkurze na lokalitě PP Radotínské skály na okraji Prahy (foto O. Zimmermann)

Kolegové, kteří letos ukončili studium

Jan Raška (PřF UK, školitel: A. Exnerová, oponenti: A. Krištín a S. Korenko)

Jana Štundlová (PřF UK, školitel: F. Štáhlavský, oponenti: M. Špakulová a F. Marec)

Blahopřejeme!

Slovenská arachnologická konference ve Východné

V dňoch 12.9–13.9.2019 sa konal už XVII. ročník Arachnologickej konferencie pod hlavičkou Slovenskej arachnologickej spoločnosti (SARAS). Tohtoročný seminár sa už tradične konal vo Východnej pod Vysokými Tatrami, kde sa nachádza Detašované pracovisko Ústavu krajinej ekológie. Okolité biotopy ponúkajú zaujímavý prierez arachnofaunou, o čom sa účastníci mohli presvedčiť počas niekoľkých exkurzií. Samotný program bol nabitý zaujímavými prednáškami či už vedeckého alebo popularizačného charakteru. Hneď po príchode sme boli privítaní tradične kvalitnou domácou pálenkou a konferencia sa mohla začať. Otvorenie a chod prednáškových blokov mal v réžii predseda SARASu Peter Fenda. Vypočuli sme si ako štúdie popredných slovenských arachnológov, tak aj práce bakalárskych a diplomových študentov. Po dvoch doobedňajších blokoch nasledoval obed v podobe už tradičnej hríbovice z tatranských húb a ochutnávky lokálnych liehovín. Poobedňajší program bol značne uvoľnený a niesol sa v priateľskej atmosfére až do neskorých večerných hodín.

Další ráno se začalo prednáškou o fylogenezi pavoukovců a hned za ní nasledoval blok venovaný roztočům. Nejdříve přišli na řadu paraziti – klíšata *Ixodes ricinus* a *Dermacentor reticulatus* a patogeny, které přenášejí. Mimo parazitické roztoče se přednášelo i o pancířnicích nalezených na Slovensku. Kromě Slováků přispěly přednáškou i dvě studentky z Polska. Vědecký program druhého dne končil po obědě, jelikož slovenští účastníci konference měli v plánu vyrazit na výlet po okolí. Ten už jsme nestihly, ale příští rok to jistě napravíme.

Nela Gloríková & Helena Rothová

Společná fotografie účastníků XVII. Arachnologickej konferencie SARAS

117. Arachnologický seminář v Plzni

Dne 23.11.2019 se uskutečnil již 117. arachnologický seminář. Po loňském setkání v Pardubicích jsme se tentokrát sešli v Západočeském muzeu v Plzni. Úvod proběhl ve slavnostním duchu. Jelikož hostitelka byla zároveň i jubilantkou, tak jsme ji společně popřáli a obdarovali. Ivana se své hostitelské role ujala na výbornou. Bylo postaráno nejen o občerstvení, ale i ubytování, neboť do západních Čech je to ze všech koutů republiky tak trochu z ruky. Hned v prvním příspěvku nám Ivana přiblížila netušené klenoty sbírek Západočeského muzea v podobě nálezů karbonských pavouků. Další prezentace dopoledního bloku probíhaly převážně v duchu faunistických poznatků. Na oběd jsme se vypravili do nedaleké restaurace U Pětatřítátníků. V odpolední části semináře jsme zjistili, že je možné stále něco nového objevovat, například v korunách stromů v pražské zeleni. Závěr byl věnován organizačním záležitostem: databázi pavouků, webovým stránkám ČASu a rekapitulaci naší činnosti za letošní rok. Také došlo na představení nových členů arachnologické společnosti, včetně nadějněho absolventa základní školy, „malého Ondry“ Vaňka. Večerní blok neformální diskuze u plzeňského piva se odehrál v útrobách nejstarší plzeňské pivnice U Salzmanů. Skupinka, která v Plzni přespávala, se večer vydala na ubytování. Po cestě jsme na fasádách marně hledali západní křížáky *Zygiella x-notata*, kterého jsme našli až v neděli v centru. Den završila debata u svatomartinského vína v místním studentském klubu Ucho. V neděli jsme navštívili expozici Akva Tera a výstavu Křehká krása motýlů v Západočeském muzeu. Seminář se zkrátka povedl, tak jak to má být!

Jan Erhart & Ondřej Machač

Společná fotografie účastníků semináře před budovou Západočeského muzea v Plzni (foto O. Zimmermann)

Česká bibliografie

Pavouci

- CHMELÍK V., ŠARAPATKA B., MACHAČ O., MIKULA J., LAŠKA V. & TUF I. H. 2019: The effect of farming system and management practices on surface-dwelling soil macrofauna. *Zemdirbyste* **106** (4): 291–296. DOI: 10.13080/z-a.2019.106.037
- DEDERICHS T. M., MÜLLER C. H. G., SENTENSKÁ L., LIPKE E., UHL G. & MICHALIK P. 2019: The innervation of the male copulatory organ of spiders (Araneae) – a comparative analysis. *Front. Zool.* **16**: 39. DOI: 10.1186/s12983-019-0337-6
- DRBOHLAVOVÁ Š. 2019: Naši spolubydlíci: pavouci [Our roommates: spiders]. *Krásný rok* **2019** (11): 90–93 (in Czech).
- HAJER J. & ŘEHÁKOVÁ D. 2019: Claw tuft setae of tarantulas (Araneae, Mygalomorphae, Theraphosidae) and the production of fibrous materials. Do tarantulas eject silk from their feet? *Biol. Comm.* **64** (3): 169–182. DOI: 10.21638/spbu03.2019.301
- HORNÁK O., MACHAČ O., ŠARAPATKA B. & TUF I. H. 2018: Size of fragments of woodland in rural landscapes affects assemblages of ground dwelling invertebrates. *Acta Soc. Zool. Bohem.* **82** (1–2): 69–78.
- KADERKA R., BULANTOVÁ J., HENEBERG P. & ŘEZÁČ M. 2019: Urticating setae of tarantulas (Araneae: Theraphosidae): Morphology, revision of typology and terminology and implications for taxonomy. *PLoS ONE* **14** (11): e0224384. DOI: 10.1371/journal.pone.0224384
- KORENKO S., SASKA P., KYSILKOVÁ K., ŘEZÁČ M. & HENEBERG P. 2019: Prey contaminated with neonicotinoids induces feeding deterrent behavior of a common farmland spider. *Sci. Rep.* **9**: 15895. DOI: 10.1038/s41598-019-52302-6
- MACHAČ O., BRYJA V., DOLANSKÝ J., DOLEJŠ P., HRADSKÁ I., RŮŽIČKA V., ŘEZÁČ M., ŠICH R. & HRADSKÁ I. 2019: Příspěvek k fauně pavouků vybraných lokalit střední Moravy. Contribution to spider fauna of selected localities of Central Moravia. *Zprávy Vlast. muz. Olomouc* **317**: 82–97 (in Czech, English abstract).
- MAMMOLA S., CARDOSO P., ANGYAL D., BALÁZS G., BLICK T., BRUSTEL H., CARTER J., ČURČIĆ S., DANFLOUS S., DÁNYI L., DÉJEAN S., DELTSHEV C., ELVERICI M., FERNÁNDEZ J., GASPARO F., KOMNENOV M., KOMPOSCH C., KOVÁČ L., KUNT K. B., MOCK A., MOLDOVAN O., NAUMOVA M., PAVLEK M., PRIETO C. E., RIBERA C., ROZWAŁKA R., RŮŽIČKA V., VARGOVITSH R. S., ZAENKER S. & ISAIA M. 2019a: Continental data on cave-dwelling spider communities across Europe (Arachnida: Araneae). *Biodivers. Data J.* **7**: e38492. DOI: 10.3897/BDJ.7.e38492
- MAMMOLA S., CARDOSO P., ANGYAL D., BALÁZS G., BLICK T., BRUSTEL H., CARTER J., ČURČIĆ S., DANFLOUS S., DÁNYI L., DÉJEAN S., DELTSHEV C., ELVERICI M., FERNÁNDEZ J., GASPARO F., KOMNENOV M., KOMPOSCH C., KOVÁČ L., KUNT K. B., MOCK A., MOLDOVAN O. T., NAUMOVA M., PAVLEK M., PRIETO C. E., RIBERA C., ROZWAŁKA R., RŮŽIČKA V., VARGOVITSH R. S., ZAENKER S. & ISAIA M. 2019b: Local versus broad-scale environmental drivers of continental β -diversity patterns in subterranean spider communities across Europe. *Proc. R. Soc. B* **286**: 20191579, 9 pp. DOI: 10.1098/rspb.2019.1579
- MICHÁLEK O., KUHN-NENTWIG L. & PEKÁR S. 2019: High specific efficiency of venom of two prey-specialized spiders. *Toxins* **11** (12): 687. DOI: 10.3390/toxins11120687
- MICHALKO R., PEKÁR S., ĎULA M. & ENTLING M. H. 2019: Global patterns in the biocontrol efficacy of spiders: A meta-analysis. *Global Ecol. Biogeogr.* **28** (9): 1366–1378. DOI: 10.1111/geb.12927
- RAŠKA J. 2019: *Spiders as senders and receivers of antipredatory warning signals*. Ph.D. thesis, Charles University, Prague, 31 pp.
- ŘEZÁČ M. & HENEBERG P. 2019: Grazing as a conservation management approach leads to a reduction in spider species richness and abundance in acidophilous steppic grasslands on andesite bedrock. *J. Insect Conserv.* **23** (4): 777–783. DOI: 10.1007/s10841-019-00163-9
- ŘEZÁČ M. & ŘEZÁČOVÁ V. 2019: Mass spring recolonization of agroecosystems by the spider *Oedothorax apicatus* (Linyphiidae: Erigoninae). *Biologia* **74** (2): 162–172. DOI: 10.2478/s11756-018-0159-6
- ŘEZÁČ M., ŘEZÁČOVÁ V. & HENEBERG P. 2019a: Contact application of neonicotinoids suppresses the predation rate in different densities of prey and induces paralysis of common farmland spiders. *Sci. Rep.* **9**: 5724. DOI: 10.1038/s41598-019-42258-y
- ŘEZÁČ M., ŘEZÁČOVÁ V. & HENEBERG P. 2019b: Neonicotinoid insecticides limit the potential of spiders to re-colonize disturbed agroecosystems when using silk-mediated dispersal. *Sci. Rep.* **9**: 12272. DOI: 10.1038/s41598-019-48729-6
- RŮŽIČKA V. & RŮŽIČKA A. 2019: Three-dimensional modelling in arachnology as exemplified using *Porrhomma*-species (Araneae: Linyphiidae). *Arachnol. Mitt.* **58**: 1–3. DOI: 10.30963/aramit5801
- SENTENSKÁ L. & PEKÁR S. 2019: Silk- and volatile-based male mate choice in the genital plug-producing spider. *Ethology* **125** (9): 620–627. DOI: 10.1111/eth.12913
- TSAI Y.-Y. & PEKÁR S. 2019: Prey acceptance and conditional foraging behavior in the cribellate-web spider *Titanoeca quadriguttata* (Araneae: Titanoecidae). *J. Arachnol.* **47** (2): 202–208. DOI: 10.1636/JoA-S-18-083
- VALENZUELA-ROJAS J. C., GONZÁLEZ-GÓMEZ J. C., VAN DER MEIJDEN A., CORTÉS J. N., GUEVARA G., FRANCO L. M., PEKÁR S. & GARCÍA L. F. 2019: Prey and venom efficacy of male and female wandering spider, *Phoneutria boliviensis* (Araneae: Ctenidae). *Toxins* **11** (11): 622. DOI: 10.3390/toxins11110622
- VÁŠIČEK M. 2019: Giant house spider *Eratigena atrica* (Araneae: Agelenidae) – a host species of the stilt bug *Metacanthus annulosus* (Hemiptera: Heteroptera: Berytidae) in Central Europe. Pokoutník tmavý *Eratigena atrica* (Araneae: Agelenidae) – hostitelský druh štíhlenky pavoukomilné *Metacanthus annulosus* (Hemiptera: Heteroptera: Berytidae) ve střední Evropě. *Klapalekiana* **55**: 129–133.

Sekáči

HORŇÁK O., MACHAČ O., ŠARAPATKA B. & TUF I. H. 2018: Size of fragments of woodland in rural landscapes affects assemblages of ground dwelling invertebrates. *Acta Soc. Zool. Bohem.* **82** (1–2): 69–78.

Štíři

FET V., KOVAŘÍK F. & LOWE G. 2019: Neotype designation for *Pectinibuthus birulai* Fet, 1984 (Scorpiones: Buthidae) from Turkmenistan, with remarks on pectine teeth of psammophile scorpions. *Euscorpius* **286**: 1–14.

KOVAŘÍK F. 2019a: *Chaerilus alberti* sp. n. from Malaysia (Scorpiones: Chaerilidae). *Euscorpius* **274**: 1–9.

KOVAŘÍK F. 2019b: Taxonomic reassessment of the genera *Lychas*, *Mesobuthus*, and *Olivierus*, with descriptions of four new genera (Scorpiones: Buthidae). *Euscorpius* **288**: 1–27.

KOVAŘÍK F., LOWE G. & MAZUCH T. 2019: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part XIX. *Pandiborellius meidensis* (Karsch, 1879) and *Pandinurus fulvipes* sp. n. (Scorpionidae) from Somaliland. *Euscorpius* **275**: 1–18.

KOVAŘÍK F., LOWE G., ŠTÁHLAVSKÝ F. & HURRE A. A. 2019: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida, Scorpiones). Part XX. *Barbaracurus feti* sp. n. from Somaliland (Buthidae). *Euscorpius* **280**: 1–11.

KOVAŘÍK F., RANAWANA K. B., JAYARATHNE V. A. S., HOFEREK D. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2019: Scorpions of Sri Lanka (Arachnida, Scorpiones). Part III. *Heterometrus yaleensis* sp. n. (Scorpionidae). *Euscorpius* **283**: 1–13.

KOVAŘÍK F., ŠTUNDLOVÁ J., FET V. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2019: Seven new Alpine species of the genus *Alpiscorpius* Gantenbein *et al.*, 1999, stat. n. (Scorpiones: Euscorpiidae). *Euscorpius* **287**: 1–29.

KOVAŘÍK F., YAĞMUR E. A. & FET V. 2019: Review of *Hottentotta* described by A. A. Birula, with descriptions of two new species and comments on Birula's collection (Scorpiones, Buthidae). *Euscorpius* **282**: 1–30.

KOVAŘÍK F., YAĞMUR E. A., FET V. & HUSSEN F. S. 2019: A review of *Orthochirus* from Turkey, Iraq, and Iran (Khoozestan, Ilam and Lorestan Provinces), with description of three new species (Scorpiones, Buthidae). *Euscorpius* **278**: 1–31.

LOWE G. & KOVAŘÍK F. 2019: Review of *Grosphus* Simon, 1880, with description of *Teruelius* gen. n., a new buthid genus from Madagascar (Scorpiones, Buthidae). *Euscorpius* **281**: 1–128.

LOWE G., KOVAŘÍK F., STOCKMANN M. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2019: *Trypanothacus* gen. n., a new genus of burrowing scorpion from the Arabian Peninsula (Scorpiones, Buthidae). *Euscorpius* **277**: 1–30.

NAVIDPOUR S., KOVAŘÍK F., SOLEGLAD M. E. & FET V. 2019: Scorpions of Iran (Arachnida, Scorpiones). Part X. Alborz, Markazi and Tehran Provinces with a Description of *Orthochirus carinatus* sp. n. (Buthidae). *Euscorpius* **276**: 1–20.

ŠTUNDLOVÁ J. 2019: *Mechanismy karyotypové evoluce u štírů (Arachnida: Scorpiones) (Mechanisms of the karyotype evolution in scorpions (Arachnida: Scorpiones))*. Ph.D. thesis, Charles University, Prague, 24 + 29 pp. (in Czech, English abstract).

Štírci

ŠTÁHLAVSKÝ F. & DOLEJŠ P. 2019: Catalogue of the pseudoscorpions (Pseudoscorpiones) in František Miller's collection (Department of Zoology, National Museum, Prague). *Arachnol. Mitt.* **58**: 18–22. DOI: 10.30963/aramit5807

Roztoči

KLIMOV P., MOLVA V., NESVORNA M., PEKAR S., SHCHERBACHENKO E., ERBAN T. & HUBERT T. 2019: Dynamics of the microbial community during growth of the house dust mite *Dermatophagoides farinae* in culture. *FEMS Microbiol. Ecol.* **95** (11): fiz153. DOI: 10.1093/femsec/fiz153

Pavoukovci

AGHOVÁ T., BENDA P., BREJCHA J., DOLEJŠ P., KYRALOVÁ E., MLÍKOVSKÝ J., MORAVEC J., ŠANDA R., ŠTUNDL J., TKOČ M. & VONDRÁČEK D. 2019: *Metodika správy a evidence tkáňové zoologické sbírky a determinace zoologického sbírkového materiálu na základě analýzy DNA (Methods for storing and archiving zoological tissue collections, and identification based on DNA barcoding)*. Národní muzeum, Praha, 111 pp. (in Czech, English summary).

ŠTROBL M., SASKA P., SEIDL M., KOCIAN M., TAJOVSKÝ K., ŘEZÁČ M., SKUHROVEC J., MARHOUL P., ZBUZEK B., JAKUBEC P., KNAPP M. & KADLEC T. 2019: Impact of an invasive tree on arthropod assemblages in woodlots isolated within an intensive agricultural landscape. *Divers. Distrib.* **25**: 1800–1813. DOI: 10.1111/ddi.12981

Britská bibliografie – The Newsletter 145

Letní číslo britského zpravodaje bylo užitečnými články a zajímavostmi (zejména ohledně toho, kdo koho sežral) poměrně nabité. Také se stejně jako v případě lovců rodu *Dolomedes*, popsáním v tomto čísle *Pavouka*, ukázalo, že ani „od pohledu jasné“ sekáče nelze určovat podle fotografií. V Británii totiž přišli na to, že z rodu *Dicranopalpus* u nich ve skutečnosti žijí tři velmi si podobné druhy.

CHRISTIE J., MADSEN E., WAENGSOTHORN S. & JONES M. D. 2019: Inverting the food web: The predation of an adult colubrid snake, *Sibynophis triangularis*, by the scorpion *Heterometrus laoticus* in the Sakaerat Biosphere Reserve. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 23–25.

FARR-COX F. 2019: Miss E. F. Staveley author of British Spiders 1866. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 16–17.

GRANT H. 2019: *Atypus* in my doorstep. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 7–9.

KILLICK T. 2019: Life history and the remarkable colour change abilities of *Misumena vatia* (Clerck, 1757). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 18–23.

LAVERY A. & GALOON R. 2019: Mountain spiders in the UK; a provision list. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 10–16.

RICHARDS P. 2019: Review of the genus *Dicranopalpus* (Opiliones: Sclerosomatidae) in the British Isles, including reports of a new species, *Dicranopalpus larvatus* from three Islands. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 4–6.

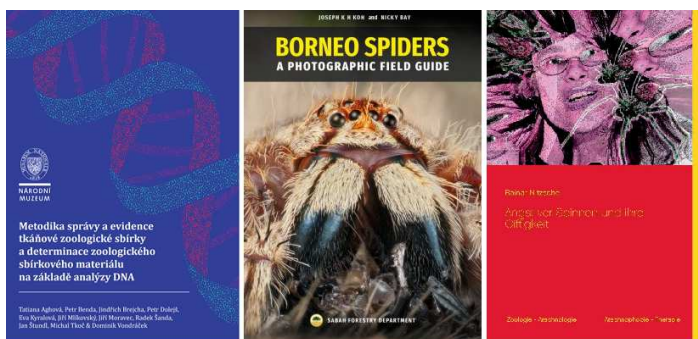
SHERWOOD D. 2019: Some notes on araneophagy and other feeding trends in *Pholcus phalangioides* (Fuesslin, 1775) (Araneae: Pholcidae). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **145**: 6–7.

Nové knihy

AGHOVÁ T., BENDA P., BREJCHA J., DOLEJŠ P., KYRALOVÁ E., MLÍKOVSKÝ J., MORAVEC J., ŠANDA R., ŠTUNDL J., TKOČ M. & VONDRÁČEK D. 2019: *Metodika správy a evidence tkáňové zoologické sbírky a determinace zoologického sbírkového materiálu na základě analýzy DNA (Methods for storing and archiving zoological tissue collections, and identification based on DNA barcoding)*. Národní muzeum, Praha, 111 pp. (in Czech, English summary).

KOH J. K. H. & BAY N. 2019: *Borneo Spiders – A Photographic Field Guide*. Natural History Publications, Borneo, 498 pp.

NITZSCHE R. 2019: *Angst vor Spinnen und ihre Giftigkeit*. Books on Demand, Norderstedt, 130 pp.

Obálka nových knih s arachnologickou tématikou za rok 2019

Pokyny pro autory

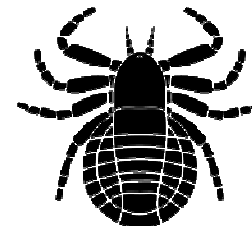
Psaní textu

- zarovnání textu: vlevo
- odstavce: oddělujte jedním stisknutím klávesy Enter (nikoliv několika úhozy mezeríku)
- latinské jméno rodu a druhu: pište *kurzívou*
- datum: 13.–27.10.2014 (s pomlčkou a bez mezer)
- jméno autora příspěvku: *kurzívou* a zarovnání vpravo (nikoliv pomocí několika úhozů mezeríku nebo tabulátoru)
- odkaz na obrázek: (obr. 1)
 - je-li součástí textu jen jeden obrázek, odkaz být nemusí
- popis obrázku: **Obr. 1**: Co obrázek ukazuje (foto J. Příjmení)
 - je-li součástí textu jen jeden obrázek, číslo být nemusí
- anglický abstrakt: povinný u faunistických příspěvků, u ostatních dle zvážení autora
 - vložit pod český nadpis
 - psát celý *kurzívou*, překlad názvu článku navíc **tučně**, latinská jména druhů normálním písmem

Citování

- autor popisu taxonu: Příjmení, rok
- citace v textu: PŘÍJMENÍ *et al.* rok (KAPITÁLKAMI, nikoliv VERZÁLKAMI)
- citace článku: PŘÍJMENÍ K. J. rok: Název článku. *Jm. čas. zkr. ročník* (číslo): od–do.
 - je-li název dvojjazyčně, použijte jen český ekvivalent
 - nepište podtituly časopisů (např. *Arachnology Letters*)
 - DOI neuvádějte
- citace knihy: PŘÍJMENÍ K. J. & PŘÍJMENÍ K. J. rok: *Název knihy*. Vydavatel, město, počet stran pp.
- citace internetových stránek: do textu pomocí *, ** atd. a pod text rovnou odkaz, netřeba uvádět datum posledního připojení

Důležité upozornění: do příspěvku používejte jen své vlastní nepublikované obrázky! Jelikož je Pavouk časopis s ISSN, je třeba publikovat v něm jen stručné příspěvky, které nebudou pak zveřejněny v jiných časopisech.

Klepítník *Ischyropsalis hellwigii* z lokality Loučky (mezi obcemi Bezdružice a Klášter Teplá) na Plzeňsku (foto O. Vaněk)

Pakřížák chluponohý (*Uloborus plumipes*) z Plzně (foto O. Vaněk)

Sekáč *Dicranopalpus* sp. z lokality Hardwick v Anglii. Ještě donedávna se mělo za to, že ve Velké Británii žije jen druh *D. ramosus*. Bylo zjištěno, že se tam vyskytují hned tři velmi podobné druhy (RICHARDS 2019, viz příspěvek "Britská bibliografie – Newsletter 145") (foto O. Machač)

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 47

Vydává: Česká arachnologická společnost, z. s.

Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart

Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov

E-mail: machac.ondra@seznam.cz

ISSN: 1804-7254

Zpracováno v programu: Microsoft Word

Titulní strana:

Mladý samec a samice *Leiobunum limbatum* (foto O. Machač)

Toto číslo vyšlo 24.12.2019

